

Asia: VN/24520/2023

Uuden vammaispalvelulain soveltamisalan tarkentaminen

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan organisaatio

Järjestö

2. Pidätkö hallituksen esitysluonnoksen 3 luvussa kerrottuja tavoitteita kannatettavina?

kyllä osin

Voit halutessasi esittää huomioita:

Vammaispalvelulain tulee säilyä vammaisille henkilöille tarkoitettuna erityislakina, joten soveltamisalan tarkentaminen on tarpeellista.

3. Päästäänkö esitetyillä muutosehdotuksilla esityksen tavoitteisiin?

kyllä osin

Voit halutessasi esittää huomioita:

Lain tulee olla täsmällinen ja tarkkarajainen, jotta sitä sovelletaan yhdenmukaisesti ja yhdenvertaisesti eri hyvinvointialueilla. Nykyiset muutosehdotukset jättävät tulkinnanvaraisuutta, esimerkiksi käsitteen elämänvaihe ja vammaisuus/ toimintarajoitteisuus osalta. Epämääräisyydestä voi seurata vaihtelevia käytäntöjä siitä mikä laki kulloinkin tulkitaan ensisijaisena, vrt sosiaalihuoltolaki ja vammaispalvelulaki. Myös lasten ja ikääntyneiden on voitava saada vammaispalveluita.

4. Ovatko ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palvelujen ensisijaisuutta korostavat säännökset mielestänne kannatettavia? (Vammaispalvelulain 2 §)

kyllä osin

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

Lain soveltamisohjeiden täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta tulee parantaa, koska vammaispalvelulaki on palvelujen järjestämistä vastaavan vasta listan viimeisenä.

5. Onko elämänvaiheessa tavanomaisesta poikkeavaa tarvetta koskeva säännösehdotus mielestänne kannatettava? (Vammaispalvelulain 2 §)

ei

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

Elämänvaihe ja tavanomaisesta poikkeava ovat liian tulkinnanvaraisia. Säästöpainoiden seurauksena se voi johtaa tulkintoihin, joissa esimerkiksi runsaasti tukea tarvitsevilta nuorilta evätään vapaa-ajan henkilökohtainen apu ja kuljetuspalvelut sillä perusteella, että nämä tulkitaan huoltajien tavanomaisiin tehtäviin. Vanhempien velvoittaminen avustajiksi esimerkiksi harrastustoiminnoissa voi aiheuttaa ulosjäämistä ja syrjäytymistä, jarruttaa lapsen tai nuoren itsenäistymistä ja ehkäistä osallisuutta.

6. Onko asiakkaan edun ja maksuttomuuden suhdetta koskeva tarkennus mielestänne kannatettava? (Sosiaalihuoltolain 4 §)

kyllä osin

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

Edellyttää selkeää ohjeistusta. Hyvinvointialueiden säästöpainot voivat johtaa ei-toivottuihin käytäntöihin, joissa asiakasmaksuista tulee lähtökohta ja oletus sen sijaan, että niiden tulisi olla palvelutarpeen arvioinnin seuraus.

7. Onko asiakasmaksulain säännöksiä täydentävä niin sanottu suojasäännös mielestänne kannatettava? (Vammaispalvelulain 2 §:n 4 ja 5 momentti)

en osaa sanoa

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

emme ota tähän kantaa

8. Voit halutessasi esittää muita huomioita esityksestä:

Esityksessä ei ole tarpeeksi hyvin huomioitu YK:n vammaisyleissopimuksen velvoitteita ja toimeenpanoa, YK:n lasten oikeuksien sopimusta ja muita Suomen valtiota velvoittavia lakeja, kuten yhdenvertaisuus- ja liikuntalaki. Lain soveltamisohjeistuksessa on otettava huomioon yhdenvertaisuuden edistämismääräykset, oikeus kohtuullisiin mukautuksiin ja mahdollisuus positiiviseen erityiskohteluun. Pystyäkseen osallistumaan yhdenvertaisesti liikunta- ja kulttuuripalveluihin (YK:n vammaisyleissopimuksen artikla 30) vammaisen henkilö iästä tai "elämänvaiheesta" riippumatta saattaa tarvita vammaispalvelulain mukaisia palveluita, kuten henkilökohtaista apua, erityisiä liikuntaan ja urheiluun soveltuvia apuvälineitä ja kuljetuspalveluja. Omaehtoinen liikkuminen ja organisoituaan liikuntaan ja urheiluun osallistuminen ylläpitävät toimintakykyä ja hyvinvointia, tukevat yhteisöllisyyttä, mahdollistavat yhdenvertaisen osallisuuden ja tuottavat taloudellisia säästöjä. Lisäksi vammaispalvelulaki soveltamisohjeineen tulee kirjata niin yksiselitteisesti, että niitä on mahdollista tulkita yhtenäisesti ja yhdenvertaisesti eri puolilla maata.

Saari Aija
Suomen Paralympiakomitea